

BALANIŃ KÁMIL JETIK INSAN BOLIP TÁRBIYALANIWINDA MUZIKANIŃ TUTQAN ORNI

Xamzayeva Aq-Qazina Amanjol qizi

Ájiniyaz atındaǵı NMPI Pedagogika fakulteti muzıka tálim baǵdarı
III kurs talabası.

S.Kenjebaeva

Ílimiy basshı, docent.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10825480>

Annotaciya. *Balanıń qábiyetine qarap muzıka panine tarbiyalap barıw. Muzıka úlken ortadan shıqqan hám qálewshileri kóp ózbetinshe úyreniwden soń ǵana balalarǵa arnaladı. Bala hárdayım maqtawdı qáleydi tártip beriwde eskertiwler de bala da hám múǵallimde shekten tıs bolmawı kerek. Ustaz benen oqıwshı bir-birine júdá jaqın boladı, sebebi nege deseńiz onı kúnde sabaqqa kútip qarsı alatın ustazı ekeni ispatlangan. Balaǵa biz muzıka páninen jetik insan shuqır bilimge iye bilimli mádeniyatlı insan jetilisip shıǵıw.*

Gilt sózler: *Tálim tárbiya processı, ziyrek balanıń hám muzıka pani mugalliminiń tárbiyalıq paziyleti.*

THE ROLE OF MUSIC IN RAISING A CHILD TO BECOME A PERFECT HUMAN BEING

Abstract. *Educate your child according to his musical ability. The music that came out of the middle was devoted to children only after a lot of special lessons. Children should be praised and thanked in the arrangement. The teacher and I are very close to each other. As a child, we are a person who is interested in music.*

Key words: *educational process, the educational quality of a talented child's music teacher.*

РОЛЬ МУЗЫКИ В ВОСПИТАНИИ РЕБЕНКА, ЧТОБЫ ОН СТАЛ СОВЕРШЕННЫМ ЧЕЛОВЕКОМ.

Аннотация. *Развивайте ребенка в соответствии с его музыкальными способностями. Музыку, возникающую из середины, посвящали детям только после множества специальных занятий. В расстановке детей следует похвалить и поблагодарить. Мы с учителем очень близки друг другу. В детстве мы являемся человеком, который интересуется музыкой.*

Ключевые слова: *образовательный процесс, качество образования талантливого детского учителя музыки.*

«Sheberi shertse dawısı jay aladı janınnan»

Íygilikli islerdi baslawda, usınday qosıqlar shıǵarıwda ustazlıq járdem zor úles qosadı.

Qosıqtıń muzıkanıń mánili shıǵıwı ushın shayırdıń hám kompozitordıń anıqlap tolıqtırıp namaǵa keltiriw máseleleri názerde tutilǵan. Balalarǵa arnalǵan qosıq bolǵanlıǵı ushın hámde hámme tárepleme, arawlı belgiler qáte pikirler tuwmaytuǵınday etip talapqa juwap beriwı shárt.

Nama shıǵarıw kóp izlenisler hám balalarǵa arnaladı degen soń balalar sol qosıqtan tárbiya alıp qiyaslap berilgen qosıqtıń jaqsı tárepinen ózlerinde anıqlıq seziniw aqlı rawajlanıp esitken sayın úyrenip erkin aytıwǵa talpınadı. Qosıq qatarlarında ayılǵan sózlerge balanıń oyı biraz shalǵıydı, hámde kóp sózlerdi óz aqlı menen hár bir shayırdıń qosıq qatarlarınıń sózine mánisine

kónil bóledi. Tárbiyalıq áxmiyetine sóz uyqasımın sheberligine táń qalıwı tábiyyı. Bala báribir bala jan jaqlama mánisin túsiniq qabıllap orınladı. Balalar ózleri saylağan hám men ayta alaman sherte alaman dep anıqlıq kiritken qosıgın jaqsı kórip qolğa aladı. Bul neni bildiredi, balanın qábileti sonı talap etip tur hám bala soğan talpınadı.

Atqarıp shıgaman qolımnan keledi degen isenim onı ózinde tájriybe arttırıwğa alıp keledi.

Solay etip balanın bilgenine túsingenine ustamlılıgına baha berilip balanın sezgirliqi aldınnan talapqa juwap beremen degenshe aldınnan tayarlanıp hár bir sózdi namanı tolıq mengeremen degenshe óz aldına qolğa alıp ózgerissiz úyretilip barıladı. Isenim menen tolıq tayarlıq úlken nátiyjeler awmet alıp keleri sózsiz. Báribir balada albırawlıq bola beredi. Kóp bilimler qosımsha járdem aldına qoyğan maqseti balanı aldığa qaray ilgerlewge májburleydi.

Qiyımıl háreket eń áxmiyetlisin ayırıp bar zattı keltirip shıgaradı. Ístiń kózin bilgen bala, ajırata bilgen bala qátege jol qoymawğa tırısadı. Aqlıgá usı zattı keltirip shıgarıwdı úyreniwlerde ustazdıń balağa degen xúrmeti bálent boladı. Kún sayın xalqımızdıń mádeniyatı milliy qádiriyaatları dástúrleri tikleniwde. Olar jańa mazmunı mánisi menen bayıp barmaqta.

Bala mektepte uluwma orta bilimge iye boladı muzıka páninen sabaq aladı. Muzıka biliminiń tiykarğı tárepi sonda ruwxıy sanası hám fizikalıq jaqtan shınıqqan balalar biziń keleshegimiz ekenin eskertip tálim tárbiya berip kelmekte. Keleshegimiz bolğan balalardı dúnya júzine tanıtıp, tereń muzıkalıq bilim beriw, jetilistiriw mámleketimizdiń dástúrine engizilgen.

Ózbekstan bóyınsha 10130 mektep, 373 balalar muzıka mektebi, 326 mádeniyat orayı, 7 túrdegi milliy muzıka ásbapları menen 3 toplamda támiyinlenedi. Bunıń ushın 205 milliard sum ajratıldı. Xalıqlar boysınğan 7 nota 7 ásbap penen kórkem óner ruwxıy mádeniyatın rawajlandırıwda keleshegimiz bolğan balalardıń kámil insan bolıp jetilisiwine úles qosıw maqsetinde jurat basshımız Shavkat Miromonovich Mirziyoyev 2022-jıl 28-yanvarda Jańa Ózbekstanıń rawajlanıw strategiyasında 60 Prezident qararı xalıq tálim wázirligi milliy muzıka ásbapları qararda belgilendi.

1.Duwtar, 2Dombra, 3Tanbur, 4Doira, 5Rubab, 6Girjek, 7Nay, qosımsha qararğa baylanıslı dizimde kórsetilgen milliy ásbaplardıń keminde birewin shertip biliwi kerek. 2023-2024 oqıw jılınan baslap 3 milliy ásbapta nama shertip biliw uqıbına iye bolıwı kerek. Muzıka páni oqıtıwshıları ushın májburiyat esaplanadı. Usını jaqsı bileyik biz Ózbekstanıń kórer kózi jáne de keleshegi bolğan jaslar hámde jaqsı kúnlerden xabar beriwshi jaqsı jas qániyge iyesimiz. Mustaqıl Ózbekstanımız bizden kóp nárseni kútip qalıwğa xaqlı. Bunıń ushın oqıwımız hámde úyreniwimiz kerek.

Bilim hám ilim shoqqılarınan asıp ótiw ushın “Kitap” bar baylıgımız bolğan kitap úlken kómek kórsetsin. Ol kitaptağı hár bir bilim hár bir qağıyda júregimizge quwat beredi. Kitaptağı berilgen tapsırmanıń hár bir betine kónil kózimizben qarap oqıwğa hámde kitaptıń tazalıgına asırıp abaylap bizge áwmet tilewshi ekenine kámil isenemen. Oqıwlıqqa qosa muzıka mekteplerinde taza ásbaplar hámde elektr asbapları da paydalanılıp kelmekte. Zamanağoy ásbaplar járdeminde arttırılğan tájriybeler oqıwshı hám oqıtıwshınıń sabaqlıqlardan paydalanıw imkaniyatı sheksiz múmkinshiliklerge iye. Sabaqlıqlar muzıka pánin jaqsı mengeriwge hám óz üstinde kóbirek shugullanıp tereñirek bilim alıwğa muzıkağa degen qızıgıwshılıgın jane de arttırıw ushın oqıwshı ózi jaqsı kórgen muzıkasın shertip beriwge ruwxsat berip qızıgıwshılıq dárejesin arttırıp otırıwımız kerek.

Adam balasınıń xalıq awzınan jetip kelgen qosıqları qanshama usı búginge deyin saqlanıp yadlanıp kelgen. Xalıqtıń tariyxın jırlap merelerine san berip kelgen. Qosıqtıń qatarları ómirin qádiriyatın, sán saltanatın miynetleri menen baylanıstırıp usı búginge shekem ayırımları jetip kelgen hám aytilip kelmekte. Oylap qarasań muzıka nama xalıqtıń aqlı oyı itibarı batırlıǵı quwanışlı qayǵısı bolıp kelgen. Jaǵımlı xawaz jaǵımlı ses insańǵa ruwxıy azıq bola aladı. Muzıka payda bolǵanan baslap adamlar onı inıldap soń namaǵa salıp aytıp úyrenip kelgen, ırǵalarǵa salıp namalarǵa salıp atqarıp kelgen. Búgingi kúnde neni esittik neni esitkisi keletinin tınlawshı itibar menen ayta aladı. Uluwma aytqanda keleshek ótmishten baslanadı degendey balalarımız erte zamannıń qosıqlarınıń mánisin mazmunın shaǵıp bilse házirgi waqıtta ne aytilip atır bala pikirley alatuǵın boladı, hámde ózgesheliklerine názeri túsedı, qullası bala azǵana bolsa da ótmishten qosıq qatarları arqalı bilim aladı. Sebebi nege deseńiz hárbir waqıtın ózine say háreketleri súwretlewler aytilıw tártipleri boladı. Aziya xalıqlarınıń ishinde awızeki úyrenilip kelinggen qosıqlardı da balalarǵa úyretsek erte zamandaǵı jasaǵan xalıqlardıń qosıqları menen usı búgingi dórelip atırǵan qosıqlardıń parqın balaǵa sińirip barǵan hám qosıqlardıń qurılısı belgileri jóninde pikirler aytıp balanıń kóz qarasin bayıtamız degen úmittemen. Erte zamandaǵı ózgesheliklerden búgingi kúngi ózgerisler balaǵa ne beredi, bala keybir qosıq hám sóz qatarlarına qızıǵıwı múmkin, búgingi zamanımızdıń sáz ásbaplarınıń burınǵı saz ásbaplarınıń qurılısına shertiliwine nazer salıwı múmkin, dizaynerlerine de basqa ellerdiń ásbaplarına da salıstırmalı kóz qarasta pikirde bolıwı tábiyiy, bul jerde biz balanıń oy sanasin bayıtıp baramız.

Bala óz ónerin tınlawshıǵa jetkeremen degenshe qansha basqıshlardan ustaz benen birgelikte qansha energiya jumsaǵanın dóretiwshilik kásibi qanday ańsat bolıp kóringeni menen onıń ústinde kóp pikirler kóp maslaxatlar bolatının, biraq qolǵa alınǵan jumıs bitpey qalmaytınına maqsetke erisiw ushın tınbay hámme nársese úlgeriw kerek ekenine jáne bir márte isenedi. Bul isi háreketi usınıń menen sheklenip qalmaytuǵınlıǵın ustazı jáne bir mártebe eskertip qoyadı. Mısalı retinde muzıkantlardıń jumısın júzim múyesine qiyaslasa boladı, sebebi júzim kúzde, qısta kómilip jazda, kúzde bazardıń sáni boladı. Bizin ómirimizde da sonday sebebi birewin jaratıp ekinshisin qolǵa alaman degenshe toqtap turamız. Bul bizin ómerimizdiń basqıshpa basqısh tártibi jeke ónerli ushın da dep túsineyik. Ónerdi qolına qayta-qayta alǵan bala meyli al saz ásbabında oynasin meyli ózi qosıq aytatın bolsın, bala óziniń aqıllılıǵına tapqırılıǵına quramalı óneriniń ózindegi ishki sezimine sınaq penen qaraydı, shertiliwiniń aytilıwınıń máremine jetkeriw ushın sál shıdap bersem, óz oyındaǵıday shıǵadı dep ózin ózi tayınlaydı. Ekinshi tárepten tınlawshınıń baxasin esitiw ushın da óner iyesine júklengen talap.

Pikirler hár túrli bolıwı múmkin bul tábiyiy. Jaman piker ayıldı eken dep ónerdi taslap qoyıwǵa bolmaydı, izin jalǵastıra beriwimiz kerek. Zamanımızdıń talabına say óneri de toqtap qalmaydı da. Balanıń sanasına ónerdi kelise otırıp qayta-qayta oqıtıp qayta-qayta yadlatıp qayta-qayta úyretip qashan balanıń qabıl etiw processi tolıq sezilemen degenshe sharshamay úyrete beremiz. Hár kúngi jiynaǵan tájriybemiz nátiyje bererine isenemimiz kún sayın arta beredi.

Maqset anıq hám tınıq sharhasań dem alıp jáne qaytalap meńgerip alaman degenshe úyrene beremiz. Bala jaqsı túsiniw ushın muzıkanıń kelip shıǵıwınıń bala da ádewir tásiri boladı.

Muzıka úlken ortadan shıqqan hám qálewshileri kóp ózbetinshe úyreniwden soń ǵana balalarǵa arnaladı. Anıq tekserilip sóz benen muzıkanıń úylesiminen keyin hám soǵan ǵana qarap balalar aytıwǵa qalay bolıwı da kóp nátiyjelerdi keltirip shıǵaradı. Balalarǵa áweli muzıkanıń

aytılıw tártibi menen tanıstırıp yadlawğa beremiz. Tanıqlı muzıka bolaman degenshe balalarğa tárbiyalıq áxmiyeti kúshli muzıkanı tańlawımız kerek. Muzıka muǵallimleri tańlawshı balalarğa óz miynet tájriybesinen kelip shıǵıp muzıkanı jaqsı kóriwdi hám anıq tınıq tıńlawdı hám meńgerip alıwına járdem beriw kerek. Sabaq barısında keleshekte úyrenip meńgerip óz ústinde úyreniwdi kúsheytiwine qollap quwatlap otıratuǵınlıǵın bildirip ótiw kerek. Sonda ǵana balanıń muzıkaǵa degen qızıǵıwshılıǵı barǵan sayın rawajlanıp baradı, hámme sin juwmaqlay kelgende balanıń kónil kúyine kúshli tásiiri boladı. Bala eger usını úyrenemen dese meniń qolımnan keledi dese anıq kirishe qollap quwatlar nátiyjesinde óylaganıńnan da artıq nátiyje alıwına boladı. Bul jerde biz balanıń qábiletine zeyin salıwımız kerek, mıqtılıǵın eskertip, eń ańsat jol menen qaytalap mıqtap úyrenip alıw ushın waqıt kerek ekenligin qolǵa alǵan narseniń pitpey qalıwı múmkin emesligin túsindirip balanıń kónilin basınan baslap bir toqtamǵa keltirip alıwımız kerek. Muzıkanı balaaǵa úyretiwde eń ańsat jolı tek balanı jaqsı kóriw kóniline qiyalına jol taba biliw hám bar bilimindi úyrete biliw.

Negizgi túsinikti hám teoriyanı hám kelip shıǵıw tariyxı balaaǵa júdá qızıq sonı túsindirip bere alsań balada bariń kerekli maǵluwmatlardı túsindire alsań balada qızıǵıwshılıq payda boladı. Jańa nama menen táriyxıy ápsana bolıp ketken namalardıń parqın ayırmasın basqıshpa-basqısh balaaǵa túsindirip keshe basqasın endi búgin basqasın úyrenemiz dep barǵn jón dep bilemen. Tez-tez ushırasatuǵın qıyınshılıqlardı balaaǵa túsindirip sińdire alsań bala qıyınına kelgende tez ózlestire alatın qábiletke erise aladı. Bala tez bilip algısı kelip asıǵadı, biraq al qáte ekenin de túsindirgen durıs. Bala múǵallimmen til tabısıp birin biri tıńlap túsiniw maqullap qana nátiyjege erisedi.

Bala hárdayım maqtawdı qáleydi tártip beriwde eskertiwler de bala da hám múǵallimde shekten tis bolmawı kerek. Tayarlıqlar óz waqtında bolmay waqıt penen sanaspasań sátsizlikler jıynalıp qaladı. Sonı boldırmawdıń aldın alıp máslaxatlı túrde erise alamız. Kóbinen kóp balaaǵa qollap quwatlawlar, xoshametlewer tolıǵımen úyretiwler, túsindiriwler jol kórsetip baradı. Bul jerde bala menen múǵallimniń arasında tayarlıq barısında pikirler kelip shıǵadı, hám aldımızǵa qoyǵan maqsetimizge tolıq erise alamız. Biz jeti nota dúnya júzin baǵındırǵanın hámme mámlekette óziniń dástúri óziniń qızıǵıwshılıǵı hár qıylı ekenin balaaǵa túsindirip ótiwimiz kerek.

Bala úyalıwdan qorqıwdan tıyım salıwdan qátege jol qoydım-aw degennen jıraq bolıwı kerek. Qayta onıń ornına ózine isenimin arttırap tolıq ishindegi oyın ashıq aytıwǵa hámde oyın pikirin tuwra baxalawǵa hámde onıń erisip atırǵan nátiyjesine xúrmet kórsetiwimiz kerek.

Balada odan sayın ózine degen isenim artadı. Biz balanıń kámil insan bolıwına erise alamız. Maqset anıq hám tınıq bolıwı shárt. Balada belgili bir qıyınshılıqlar ushırasıp turadı, bala tereń úyrene almasa ózine qıyın ekenin túsinedi hámde onı qaytalamawǵa erisedi. Bunı da ayta ketiw kerek bala jattaǵanda umıta berse áste aqırın birme bir úyretiw jolı menen muzıkaǵa qızıqtıra alamız. Bul balanıń ayıbı emes qayta balanıń úyreniw jolındaǵı talpınısları dep biliwimiz kerek. Basınan baslap qaytalap esine salıp ózgeriwsiz tolıq etip berilgende qılıp jetkere biliwimiz shárt.

Bul jerde balaaǵa biz muzıka pániń jetik insan shuqır bilimge iye bilimli mádeniyatlı insan jetip shıǵıwına isenemiz. Muzıka páni bir kúnniń bir jıldıń talabı emes kezegi kelgende kútiwlerdi sabırdı talap etedi. Keybir balalar qısqa waqıt ishinde ózlestire biledi al keybir balalar uzaq dawam etken waqıtlar aralıǵında ózlestire aladı, hám birneshe eskertiwler qaytalawlar nátiyjesinde yadında saqlap qala aladı. Balanıń qábileti joqarı bolıwı hám tómen bolıwı bul tábiyiy. Múǵallim

menen balanıń bir-birine degen sorawları ortaǵ bolıwı kerek, bala ishindegi ótinishin ashıq ayta biliw kerek. Bala ózin ózi tekserede biliwi kerek qolımnan keleme ya joqpa aljaspay úyreniwine esine salıw jolı menen járdem beriwimiz kerek. Bilmeysiń dep short kesiw qátelik. Qaytalap tolıqtırıp tıńlap úyrenip atırǵanına isenimi kúshli bolıwı shárt. Sebebi nege desek muzıka páni tek jeti notadan quralǵan desek te úyrengen sayın úlkeyip qıyınlasıp bara beredi. Muzıkanı úyrengenimizde durıs qátege jol qoymasaq nama jaǵımlı estiledi, sonı balalardıń sanasına síndirip, qáteniń muzıkaǵa kedergi keltiretinin úyretip barıwımız kerek. Saz ásbaplarınıń sazlıǵı da úlken áxmiyetke iye. Saz ásbapı menen atqarıwshınıń arasındaǵı tapqırılıq shaqqanlıq, sezimleri úylesimli bolıp tursa ǵana muzıka júzege keledi, hám de ayırıqsha maqsetlerge erise aladı. Balanıń sanasına sıyatıǵın qosıqlardı saylap alıp úyretiw processinde bala qalay qabıllap atır anıq baqlaw nátiyjesine tiykarlanıp tapsırmalar beriledi. Sonıń menen birge hámme oqıwshılar da názerden shette qalmaydı. Balaǵa muzıkanı úyretpesten burın oǵan dóreliw dáwirinen kóplegen maǵlıwmatlar menen tanıstırıp ótken jaqsı dep bilemen, sebebi balada jiyi ushırasıp turatuǵın nárese qızıǵıwshılıq degen boladı, balaǵa óziniń qızıǵıwshılıǵı da túrtki bolıwı múmkin. Balaǵa usınǵan namamız jaq pawı múmkin, sebebi bala tańlaw huqıqına iye. Óz pikirin jasırmay ayta aladı ózine unaǵan namanı aytaman dese xaqlı.

Biz ustazlar balaǵa bul jerde balaǵa qosımsha túsınikler berip ne ushın usı pikirge kelgenin sorap óz gezeginde tańlaǵanın durıs biraq tariyxıy qosıqlar bolama basqası bolama búgin bolmasa erteń yamasa keleshekte úyreniwimiz shárt dep tolıǵıraq piker aytıp qoyǵanımız durıs dep túsinenen. Bul jerdegi maqsetimiz bala berilgen tapsırmanı yadlasa oǵan waqıt ketedi balanıń ózine degen isenimi artadı, hám bala bul isi ushın miynet etedi, jaqsı shıǵıwı ushın hárekette boladı kúshinen paydalanadı, shıdamlılıǵın qádirlep baradı. Kem kem qıyınshılıqtı jeńip baratırǵanın ózinde seze biledi. Oqısań úyrenseń ańsat aytilatınıńıń parqına isenimi artadı, soń ózinshe aytpay-aq ózi qaytalay beredi. Hámde ustaz da oqıwshı da miynetleriniń nátiyjesin dosları menen atanası menen bólisedi. Balanıń dıqqatın ózine awdara alǵan ustaz da úlken kúsh iyesi. Balanıń kóniline qarap ónerdi jetkerip beriwde ańsat emes ekenin bala da túsiniw turǵanı jaqsı. Bala da ustaz da qayırılı iske qol urǵanın sezinedi, hámde nátiyje boladı. Qızıǵıwshılıǵı mol degen bala da sharshaydı, biraq úyretiw jaǵdayı ańsatlaw keshedi, sebebi bala bilip úyrenip alıwǵa asıǵıp turadı.

Túrli psixologiyadaǵı bala ushırasıwı múmkin, biraq ustaz sol balaǵa da óz múmkinshiligin maqset etip qoyıp úyrete biledi, umıttıp qalıw jaǵdayları kóp ushırasıwı múmkin biraq muzıkaǵa degen kóz qaras jaqsı tárepke ózgerge alǵanına isenimi mol boladı. Bala kem-kem qátesin dúzetip, qátesin qaytalamawǵa erisiw kerek ekenin túsinedi. Adamlardıń aqıl oyınıń ósiwi menen hám texnikanıń mádeniyatımızdıń aldǵa ilgerlewge úlken úlesi mol jańalıqlarǵa eristic. Kóplegen mádeniyat úyleri ashılıp kóplegen muzıka mektepleri salınıp, joqarı oqıw orınları is júrgizbeke.

Elimizdiń rawajlanıw jolında xalıqtıń mádeniyatın jaqsartıw jolında kúndelikli turmısta bala tárbiyasına úlken itibar menen qaraw jolǵa qoyıldı, balalarımız muzıka ónerimen belsene shuǵıllanıw atır, hám nátiyjesi óz kúshinde. Xalqımız ónerdiń bilimniń qaytalana beretuǵınlıǵına sheksiz isenimi mol dep bilemen.

“Soǵılǵan somdap altınnan óner bilim qartaymas” Bul jerde tek ata-analarımız balanıń ilaxiy qábiletin túsiniw sál keńes másłaxatın balasınıń qolınan keletinine isenimi tolıq ekenin bildirse boldı. Soǵan baylanıslı bala da ózine degen ónerine degen qızıǵıwshılıǵın jariyalay baslaydı, hám óz qatarı balalardan ajıralıp turadı, sebebi nege deseń inta kúshli ózinde kúsh taba

aladı. Hár bala hár túrli bolğanı menen muzıkanın ırğaqları ayılıw usulları ayılıp kelingen namalar óz káddin saqlap qaladı hám qalıwı kerek. Xalqımız texnikanın ózgeriwi menen miynet processin usıǵan ılayıqlap izleniwler nátiyjesinde jańalıq kumar xalqımız kúnnen künge ıspatlap juwap retinde qosıqlar úyrene beredi. Balaǵa muzıka sabaǵında muzıkanın ustaz óz múmkinshiliginen kelip shıǵıp, balanın oyın keńeytip tez úyrene alıwına isenip eń jaqsı kóretin usullarınan paydalanıp qanshama ret tákirarlap balanı zeriktirmey qollap quwatlap kórkemlilik jaǵınan fantaziyasını keńeytip, umtuılıwshańlıǵın unamlı tárepke burıp tez úyrenip meńgerip alıwına járdemi sheksiz. Júdá jaqsı jáne qaytalap jibereyik, jáne bir úyreneyik men seni jaqsı koremen degen xoshamet sózler menen balanı úyrense eken dep tillep otırıp úlken xızmet etemiz.

Balanı kishkentayınan úyretip biz bir úlken temalar úlken úlken namalar sherte alatın bolamız. Bir nama úyretsek te marjanday tizip umıtpaytınday etip úyretip, óy elegenden ótkerip pikir bir jerge jıynap maqset nátiye tınıq hám anıq bolıwı kerek. Bul xalıqtın Bergen baxası bolıp esaplanadı. Bir bala tez úyrenedi bir bala jay úyrenedi, soǵan shıdam sabır hár bir bala iretli jerinde qatań eskertip te úyrete alasań sebebi bala bábir bala ózbilgeninen qalmaydı, tuwra jol kórsetiw ustazlıq mindetimiz. Hár túrli xarakter hár túrli keshirmeler talpınıwlar bala menen ustaz arasındaqı tábiyiy jaǵday. Ustaz balanı barxulla óner bilim úyreniwge shaqıradı. Ónerge degen kóz qarastı qalıplestiriwge oqıwshınıń úlesi ustazdın óneri kásipke degen itibarı, balaǵa degen meyirimi, osı birdeńe úyrensin degen peyili ónerge degen qumarlıǵı kún sayın artsa artadı sirá kemeymes.

Ustaz benen oqıwshı bir-birine júdá jaqın boladı, sebebi nege deseńiz onı künde sabaqqa kútip qarşı alatın ustazı ekeni ıspatlangan. Bala jaqsı úyrenen kúni úyine kónil kúyi kóterinki ruwxta qaytadı. Ustaz hár kúni jaqsı ótkeniniń tárepdarı. Balaǵa tuwra jol kórsetiw ustazdın ádiwli wazıypası. Oqıwshısı tártipti saqlap jaqsı úyrense ustaz da bergen biliminiń kónili toq boladı.

Ustaz keshe bergen tapsırmasın bergen sorawların hárqaysı bala da aljaspawı kerek, birinikin birine shalǵıtpawı kerek, bala da ustazdın keshe bergen sorawın búgin nege sorap atırǵanın qaytalaw ekenin ajırata biliwi kerek.

REFERENCES

1. В.В.Савельева, Г.Г.Лукпанова, Г.З.Шашкина «Русская словесность» Алматы 2012г
2. Hakimova, M. Kh. "THE EFFECT OF FACTORS ON THE NUMERICAL INDICATIONS OF MICROORGANISMS IN IRRIGATED LIGHT COLORED GRAY AND BARRIOUS SOILS." (2024).
3. В.П.Аникинь «Русский фольклор» Москва 1985г
4. Q.Maqsetov «Qaraqalpaq folklorı» IV TOM Nókis 1978j
5. Ganiyeva, M. (2023). Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining darslarda o'quvchilarning mantiqiy fikrlarini o'stirish metodikasi. Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy habarlari.
6. Ganiyeva, M. (2023). Mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda TRIZ ning imkoniyatlari. Scienceweb academic papers collection.
7. Ganiyeva, M. (2023). BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI MANTIQUIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA DIDAKTIK O'YINLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI. TA'LIM FIDOYILARI.

8. Ganiyeva, M. (2023). BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI MATEMATIK TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA MURAKKAB MASALALARNING AHAMIYATI. Scienceweb academic papers collection.
9. Ganiyeva, M. (2023). Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining darslarda o'quvchilarning mantiqiy fikrlarini o'stirish metodikasi. Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy habarlari.
10. Maftuna, G. (2023). SCIENTIFIC AND THEORETICAL FOUNDATIONS OF METHODOLOGICAL TRAINING OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR LOGICAL THINKING. Modern Science and Research, 2(10), 91-94.